

ПРАКТИЧНА ЛЕКЦИЈА

# Mënyra kushtore dhe mënyra habitore

Kategoriја на лекцијата: Mësimе të gjuhës shqipe

Dy mënyra të veçanta të shqipes: kushtorja për veprime të varura nga një kusht dhe habitorja për çudi a informacion të padëshmuar.

## Mënyra kushtore dhe mënyra habitore

Përveç dëftores dhe lidhores, shqipja ka edhe dy mënyra që shprehin qëndrime të veçanta të folësit: **kushtoren**, për veprime që varen nga një kusht, dhe **habitoren**, një mënyrë e rrallë në gjuhët europiane, që shpreh çudi ose informacion të marrë prej të tjerëve.

### Mënyra kushtore

Kushtorja ndërtohet me pjesëzën **do** + lidhore. Ajo ka dy kohë: të tashmen dhe të kryerën.

| Koha     | Forma              | Përdorimi                                | Shembull                                                  |
|----------|--------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| E tashme | do të punoja       | veprim i mundshëm por i porealizuar tani | <i>Sikur të kisha kohë, <b>do të punoja</b> më shumë.</i> |
| E kryer  | do të kisha punuar | veprim i porealizuar në të shkuarën      | <i>Sikur ta dija, <b>do të kisha</b> ardhur.</i>          |

| Veta      | E tashme      | E kryer             |
|-----------|---------------|---------------------|
| unë       | do të punoja  | do të kisha punuar  |
| ti        | do të punoje  | do të kishe punuar  |
| ai / ajo  | do të punonte | do të kishte punuar |
| ne        | do të punonim | do të kishim punuar |
| ju        | do të punonit | do të kishit punuar |
| ata / ato | do të punonin | do të kishin punuar |

**Kujdes:** mos e ngatërro kushtoren e tashme me të ardhmen. *Do të punoj* është e ardhme e dëftores; *do të punoja* është kushtore.

### Përdorime të tjera të kushtores

- **Kërkesë e sjellshme:** **Do të doja** një kafe, ju lutem.
- **Këshillë e butë:** Në vendin tënd, **do të flisja** me drejtorin.
- **Supozim:** Kush **do të kishte** menduar një gjë të tillë?

## Mënyra habitore

Habitorja shpreh **çudi**, **habi** ose një informacion që folësi nuk e ka dëshmuar vetë, por e ka dëgjuar. Ajo formohet nga pjesorja e shkurtuar e bashkuar me foljen *kam*.

| Koha          | Forma           | Shembull                                             |
|---------------|-----------------|------------------------------------------------------|
| E tashme      | punuakam        | Ai <b>punuaka</b> edhe të dielave!                   |
| E pakryer     | punuakështa     | Paskështa gabuar që në fillim.                       |
| E kryer       | paskam punuar   | Ti <b>paske punuar</b> gjithë natën!                 |
| Më se e kryer | pakështa punuar | Askush nuk e dinte se ai <b>paskësh punuar</b> atje. |

| Veta      | punoj - habitore e tashme | jam - habitore e tashme |
|-----------|---------------------------|-------------------------|
| unë       | punuakam                  | qenkam                  |
| ti        | punuake                   | qenke                   |
| ai / ajo  | punuaka                   | qenka                   |
| ne        | punuakemi                 | qenkemi                 |
| ju        | punuakeni                 | qenkeni                 |
| ata / ato | punuakan                  | qenkan                  |

## Fjalët sinjalizuese

**Kushtorja:** sikur, po të, në vendin tënd, do të doja, ndryshe.

**Habitorja:** vetëm shih!, paska!, qenka!, ç'thua!, sa duket, me sa dëgjova, thonë se.

## Gabimet e zakonshme

| Gabim                                      | Saktë                                     | Pse                                                   |
|--------------------------------------------|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| Sikur të kisha kohë, do të punoj.          | ... do të punoja.                         | pasoja e një kushti të parealizuar kërkon kushtoren   |
| do punoja                                  | do të punoja                              | pjesëza të nuk hiqet                                  |
| Ai qenka i lodhur për një fakt të njohur   | Ai është i lodhur.                        | habitorja shpreh çudi ose dëgjim, jo fakt të dëshmuar |
| Sikur ta dija, do të vija. për të shkuarën | Sikur ta kisha ditur, do të kisha ardhur. | kushti i parealizuar në të shkuarën                   |

## Provo vetë

- Sikur të kisha para, \_\_\_ (udhëtoj) nëpër botë. (do të udhëtoja)
- Sikur ta kisha ditur, \_\_\_ (them). (do të të kisha thënë)
- Ti \_\_\_ (punoj) gjithë natën! — habitore. (paske punuar)

4. \_\_\_\_ (dua) një gotë ujë, ju lutem. (*Do të doja*)

## Burime dhe referenca

- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.

ENGLISH FOR LIFE